

• 00

פ ר ר ד ס ר ל סס' 133/ג

טלילבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ה', כ' באב
תש"ד - 19.8.54, בטעה 9.15.

=====

בזכרונות: חברי הועדה: י. גורי - היו"ר
י. בדר
ק. לוז

מוזמנים: מר מוזס - מבקר המדינה
מר גרינולד - מטעם משרד מבקר המדינה
מר פאהן
מר רוטפלד - מטעם האוצר
מר טולמן
מר בזק - מזכיר הועדה

סדר-היום: סיכומים והצעות של ועדת הכספים על דו"חות
מבקר המדינה

היו"ר י. גורי: פותח את הישיבה.

הנוסח הנוכחי של ההצעות והסיכומים של
ועדת הכספים על דו"חות מבקר המדינה המונח לפניכם הוא הנוסח האחרון שהובא
לפני ועדת המסנה ביום א' שעבר. ועדת המסנה אישרה את ההצעות בכמה תיקונים
קלים של עריכת דברים. כעת אני מביא הצעות וסיכומים אלה לאישורה של ועדת
הכספים על מנת להניחם על שולחן הכנסת. הובטח לי מנשיאות הכנסת להכניס
זאת לסדר היום, אבל לא קבלתי הבטחה סופית שזה יהיה בסבוע הבא.
אני הדגשתי שמבקר המדינה עומד ערב צאתו לחוץ לארץ ודחה את נסיעתו עד
סוף אוגוסט כדי להיות נוכח בדיון במליאת הכנסת, ואני מקווה שנשיאות
הכנסת תביא בחשבון עובדה זו.

אשר לסיכומים, חלו בהם מספר שנויים קלים
בלבד, סגנוניים בעיקר, ולא שינויי תוכן. הפרק הראשון נסכם את תיקון
הלקויים שפויינו בדו"חות סס' 1 ו-2; הפרק השני הוא שיטת הלקויים שהעלינו
מתוך הדו"חות סס' 3 ו-4; פרק ג' זה סיכומים והצעות. לאחר מכן יבואו 3
נספחים - רשימת הדו"חות, חוות-דעת והמזכירים שהומצאו על ידי מבקר המדינה
מינואר 1953 ועד יולי 1954; סיכומים והצעות שהובאו על ידי ועדת הכספים
לכנסת בסברואר 1953; חוק מבקר המדינה.

י. בדר: ראשית כל ברצוני להביע את העדכתי המלאה
אל עבודת משרד מבקר המדינה וגם אל עבודתו
של יו"ר ועדת הכספים. עברתי על החומר שהיו"ר הכין והטעם אני עומד לעשות
חידוש אישי - אינני עומד להציע הצעות בניגוד להצעותיו של היו"ר, אולם
אני רוצה להוסיף הצעות שבדדאי היו"ר לא יסכים להן. הצעות אלו לא אציע
בתור הצעות אלטרנטיביות אלא בתור תוספת. ואלה הצעותי:

(א) להציע לכנסת להביע את צערה על כך
שהממשלה . התחשבה בהצעות של מבקר המדינה ושל הכנסת במידה קטנה מדי
ומאוחר מדי.

(ב) להציע לכנסת להביע את צערה על כך
שהממשלה, ובעיקר משרד האוצר, לא התחשבו עם אותן הצעות בקשר לצורת תקציב
המדינה, פירוטו, מבנו ומגמותיו, אשר גם מבקר המדינה וגם הטופחים מחוץ

(ג) על הכנסת להביע את צערה על כך שער היום אין פונקציות כפולה המרשה לקבוע מידת היעילות המשקית, הכדאיות, הרווח או ההפסד במפעלים של המדינה ובחברות מסלוליות, כגון: דאר, טלפון, טלגרף, נמלים, רכבת, רדיו, המדפיס המסלולית מצד אחד, וכל החברות שהוקמו בהן המדינה או שהמדינה משתתפת בהנהלתן.

(ד) הועדה מביעה את צערה שהמטסלה לא מצאה לנכון לכלול במסך המדינה מפעלים מסלוליים המסומנים כמעט באופן אכסלוסיבי על ידי המדינה ובעזרתה, כגון חברת, מקורות.

(ה) הועדה רואה כליקוי בעבודת מבקר המדינה את העובדה שהוא לא סם לב להפליית הקיימות במסך המדינה ובהוצאות התקציבים לטובת הסטור ההסתדרותי, שהוא למעשה מסך מונופוליסטי של המפלגה השלטת.

(ו) הועדה ממליצה על הגברת הבקורת על תקציב הפיתוח ומצפה לדו"ח של המבקר על מידת היתרון בהלוואות שמפעלים בלתי מסלוליים קיבלו מתקציב הפיתוח, במסך 6 שנות קיומו של תקציב הפיתוח, כולל הקצבות מתקציב הפיתוח האוטף.

(ז) הועדה ממליצה על עריכת בקורת מיוחדת על יעילות, חסכון ומשקיות, וגם על סכוייהם הכלכליים של מפעלים מסלוליים וחברות מסלוליות, ומבקשת ממבקר המדינה להמציא לה דו"ח מפורט על נושאים אלה בהקדם האפשרי.

(ח) הועדה מבקשת ממבקר המדינה חוות-דעת, באיזו מידה אפשריים קיצוצים וקיצוצים לא רק בתוך מסדרי המטסלה וענפי האדמיניסטרציה, אלא בעצם קיומם של מסדרים, ענפים אדמיניסטרטיביים וסירותים מסוייטים, ועל המדה בה אפשר לעשות קיצוצים וקיצוצים מסוג זה מבלי לפגוע במסגרת המינהלתית והסרותים ההכרחיים ביותר למדינה ולצבור.

(ט) הועדה מביעה את דעה שיש להגביר את כחו של מסדר מבקר המדינה ומצפה להצעות המסדר בכיוון זה.

(י) (הצעה זו אין להגיש לכנסת כי אם לוועדת הכספים) הועדה מבקשת ממבקר המדינה דו"ח על מידת הקיצוצים הנומינליים והקיצוצים למעשה שחלו בתקציב הבטחון ושהשפיעו לרעה על כוחו של הצבא, על קצב הגברת יכולתו המלחמתית, ועל דמת התזונה וההספקה בשורות הצבא.

היו"ר י. גורדין

חושבני ממבקר המדינה יביע את דעתו על הצעות אלה, אבל ברצוני להקדים מספר הערות. אסר לחלק ההצעות של חה"כ בדר אסר קטור בהבעת צער, הרי חלק מדבריו בהצעות אלו נאסר גם בהצעותי, אלא שההבדל הוא ההבדל של הדגשה. במקום מסוייטים בהצעותי נאסר שהתיקונים באו במאוחר, שהליקויים עומדים בעינם מספר שנים - ואנו מוסיים כל הדברים שסרם באו על תיקונם - אבל ההבדל הוא בזה שד"ר בדר מציע להביע צער, דבר שבמסוגלים הפדלמנטריים פירושו נזיפה. ובדור שאינני יכול לקבל זאת, אף על פי שלגבי התוכן אני יכול להסכים לכל, כי זה גם נאסר בהצעות שאני מגיש.

אסר להצעה בדבר פונקציות כפולה, בבקודה זו בודאי מבקר המדינה יביע את דעתו, אולם אני רוצה לומר שיש הצעה אחת המדברת על כך, וכפי שנמסר בעטו כבר צעדים ויש התקדמות ניכרת בנידון זה.

בסך להצעה לכלול במסך המדינה מפעלים המסומנים בעיקר על ידי המדינה, אני רוצה להזכיר כי לוועדת הכספים היתה הרצאה מיוחדת ממנהל האוצר מר ספיר, אסר מסר סקירה הסטורית על צמיחתה של מקורות והתפתחותה ומעמדה מבחינת הזיקה למדינה, וכן על מידת ההשפעה של גורמים אחרים על החברה. אני חושב שהצעתו של חה"כ בדר יש לה מקום בגדרי הדיון על תקציב הפיתוח, ואינני בטוח אם יש קטר גומלין להצעה זו דווקא בסיכומים על דו"ח מבקר המדינה.

אשר להצעה בקשר להפליה בטקס חגיגה

ובהוצאות התקציבים לטובת הסקטור ההסתדרותי, איננו בטוח אם אפשר להעמיס את התפקיד הזה על מבקר המדינה; איננו יודע אם זה קשור לתפקידיו כפי שהוגדרו באופן מדויק ביותר בחוק מבקר המדינה, שהוא יגיש חוות-דעת על הפליות לטובת סקטור זה או אחר בטקס המדינה. אני מתאר לי שאילו מבקר המדינה היה נתקל במהלך הבקורת שלו בעובדה שבעטו משהו לטובת סקטור אחד בטקס המדינה, שיט בהם מסוים פגיעה בטהר המדות, יהיה מחובתו לציין זאת, והוא היה עושה זאת, אבל איננו יודע אם זה מתפקידו לתת חוות-דעת כללית על מדיניותה של הממשלה בטקס הכלכלה מבחינת היחס וקביעת מעמד לסקטור זה או אחר של המדינה.

מה שנוגע להגברת הבקורת על תקציב הפיתוח, דומני שאין זה בגדר התפקידים של מבקר המדינה; אבל ענין החסכון והיעילות, במידה שנותנים הלוואות למפעלים מסויימים והשימוש בכספים אלה אינו חסכוני - הרי זה מתפקידו של מבקר המדינה לתת חוות-דעת על כך.

אשר להצעה על עריכת בקורת על יעילות, חסכון ומסקיות במפעלים ממסלתיים וחברות ממסלתיות, לגוף ההצעה איננו רואה התנגדות.

אולם איננו יכול להספיק להצעה בדבר בקשת חוות-דעת ממבקר המדינה על סידת הקימוצים והקיצוצים האפשריים במשרדי הממשלה וענפי מדעיניסטרציה, אם כי לגופו של ענין יש לי דעה והייתי יכול לראות טבנה אחר של משרדי הממשלה. אפשר לבנות משרדי הממשלה גם על מספר יותר קטן, אבל איננו חושב שאפשר להטיל על מבקר המדינה את התפקיד הזה, כי זהו ענין פוליטי טובהק.

מה שנוגע להצעה על הגברת כוחו של משרד מבקר המדינה, הרי במידה שמבקר המדינה ביקש הוספה מסויימת על תקציבו, ועדת הכספים הסכימה לכך. מבקר המדינה בעצמו אמר שהיה מבקש תוספת יותר גדולה אילו ראה אפשרות להרחיב את משרדו בתוספת של כוחות יעילים, בעלי רטה טקצועית גבוהה, בי אין הוא יכול סתם להרחיב את סגנון עובדיו, אלא על ידי תוספת טקצועית. לכן לא מן הראוי להכניס הצעה כזו כהצעת המיעוט, מסוים שזה יכול לשמש את ראיות הדברים, כאילו הרוב מתנגד להגברת כוחו של משרד מבקר המדינה.

אשר להצעה האחרונה של ד"ר בדר הנוגעת לתקציב הבטחון, בדבר בדיקת כושרו המלחמתי של הצבא, איננו חושב שאפשר להעמיס על מבקר המדינה תפקיד כזה, מסוים שאיננו בטוח אם הוא יכול למלא אותו; אבל גם לו יכול היה למלאו, היתה מתעוררת השאלה האם זה בגדר סמכותו, מסוים שפירוש ההצעה הוא שמבקר המדינה, במקום הכנסת, צריך לקבל עליו את התפקיד להטיל על הממשלה אחריות שהיא מסכנת את בטחון המדינה על ידי זה שלא תקציבה סכומים מספיקים לצבא.

י. בדר:

בהצעת האחרונה במקום הסלה "מלחמתי" אני אומר "יעילות" ואחרי הסלה "הספקה"

אני מוסיף, ציוד.

ד"ר מוזס:

שלת ההצעות הראשונות של ד"ר בדר מטפלות בנושאים שגם ועדת המטנה טיפלה בהם והציע הצעות, ואם כי יש הבדלים בנוסח, דומני שלא מתפקידי להביע דעה על זה. אני יודע שיט נטיבות פוליטיות הקובעות לפעמים האם צריך לוטר שהכנס מלאה למחצה או ריקה למחצה.

אשר ליתר ההצעות, אני בעד את דעתי העניינית בלי לדבר בשאלת המסקנות שיט להסיק מזה לגבי החלטות ועדת הכספים. ההצעה הרביעית מדברת על הגברת המסומנות בעיקר על ידי הממשלה, ובמיוחד בזכרת כאן "סקורות". אני בדעה שבכל המקרים בהם צריך להטיל על הממשלה, ובמיוחד בעיקר על ידי כספי הממשלה, או שהוא נוסא בתפקידים ממלכתיים - יש לבדוק באופן רציני אם אין אפשרות ובהיצות להכליל אותו במסגרת מסק המדינה, באיזו צורה שהיא, לפחות בצורה של איגוד ממלכתי. אין ברשותי כל החומר הנוגע לחברת "סקורות", טרם טיפלת בפרטי הסקרה הזו, אבל נדמה לי שעל הצורך הזה דברתי בדו"ח מס' 4, על הצורך הלגיטימי לבדוק את הגופים שאין להם

כעת קטר גרגוני עם הטדינה, אבל הם מקבלים טרונם על ידי חכסלה או נוטאים בתפקידים טמלתיים, בכיוון זה של הכללתם בטסק הטדינה.

אשר להצעה בדבר בקרות מבקר הטדינה על ההפליה הקיימת לטובת הסקטור ההסתדרותי, אני מציע לכל אחד הטועניין בטאלה זו לקרוא את הדו"חות שלי, והוא יראה שבכל מקרה שבו נתקלתי בטצב זה, לפי דעתי, ציינתי זאת בלי כל היסוס, ונדמה לי שאי אפשר להראות לי אף מקרה אחד שבו ויתרתי, מאיזו סיבה שהיא, על הבקרה. לעומת זאת נדמה לי שהתפקיד הסטטיסטי, לספור את המקרים שמבקר הטדינה ציינם כמקרי הפליה לטובת סקטור זה או אחר, אינו חל עלי.

בהצעות חה"כ בדר יסבן שמים הנוגעות לתקציב הפיתוח. בוועדת הטשנה האבעתי על כך שההחייבות שקבלתי על עצמי, לבנות ולברר את כל האגלות הכרוכות בתקציב, דורשת התעסקות בבעיות תקציב הפיתוח במידה יותר גדולה מאשר אפשר היה להתעסק בשלב הראשון של הטיפול בתקציב. התחלתי בעבודה זו, מסודי טטפל בטאלות הנוגעות לתקציב הפיתוח, ואני מקווה שדו"ח מספר חסס יטקף במידה לא קטנה את הטיפול הזה. אינני יכול לוטר ברגע זה מה תהיה התוצאה הקונקרטיית של מאמצים אלה, אבל ברור לי שביתוח תקציב הפיתוח דורש ניתוח של עבודת אלה שקיבלו כספים מתקציב הפיתוח, והיה זה דלטנטי מאד אילו ניסיתי כרגע לוטר מה תהיינה הטסקנות הקונקרטייות.

חה"כ בדר הציע לבקש סמצי חרות-דעת על נחיצות קיומן של יחידות אדמיניסטרטיביות מסויימות. בעצם זהו אחד מתפקידי מסדר מבקר הטדינה. אנו מנסים לבצע את התפקיד הזה ובודקים את טבנן של היחידות האדמיניסטרטיביות בטני כיוונים: האם טבנה היחידה כטורה, האם יש זכות קיומ ליחידה. כגון יש גם טטרה אחרת, לבדוק האם ליחידה מסויימת בצורה זו שהיא פועלת טצדיקה את קיומה, או קיימת כפילות טבגללה אפשר לוותר על יחידה אחת. אינני חוטב שהצעה כזו, כפי שהוגשה על ידי ד"ר בדר, היתה טרסיפה אפשרויות טעשיות, אם בצורה כה כללית הכנסת טטיל על מבקר הטדינה תפקיד שהוא טטילא בגדר טטכיותיו ותפקידי. צריך להיות ברור שבדיקות טטובג זה אפשר לבצע רק בטרוצת הזמן. אולם אני חוטב שמספר היחידות, אשר יתברר כי אין להן זכות קיומ על סמך בדיקה כזאת, יהיה קטן מאד, ואילו התוצאה תהיה בדרך כלל הרבה יותר טטובכת; אפשר למטל לקבוע, שחלק טטויים טעבודתה של יחידה פלונית, אפשר היה לוותר עליו טכיוון שיחידה אחרת עושה עבודה א, ועוד טטסקנות טטובג זה.

י. בדר:

יסבן יחידות שתורטות טטהו, אבל אפשר לוותר עליהן בעת של חוסר אמצעים.

ד"ר טרונם:

אני מקבל את קנה המידה הזה, אבל זחו אחד מאותם תפקידים שאי אפשר לצפות אחרי תקופה קצרה

הצעות קונקרטייות.

אשר להצעה בדבר הגברת כוחו של מסודי, לא נטאר לי אלא להצטרף לדברי היו"ר. עוד בהתחלה אטרת בוועדת הכספים כי אני יכול לקיים אן ורק אטאצ התמתחות אורגנית ונטמגרת ההתפתחות האורגנית הזו ביקטתי טועדת הכספים תוספת תקציב, ומל פעם בקטתי זו נתקבלה בחיוב. על כן אינני רוגה צורך בהדגשה טיוחדת, טטום שהדבר אינו זקוק להדגשה.

אשר להצעה הנוגעת לתקציב הבטחון נרצוני להעיר הערה כללית. יסבן טדינות טבהן המבקר הכללי טטתף באיזו צורה שהיא בדיון על התקציב וטטטיע את דעתו בטעת הכנת התקציב. בטדינות אלה אפשר היה גם אחרי קבלת תקציב מסויים לדרוש טן המבקר להביע את דעתו על התוצאות של החלטות מסויימות. בטדינה טבה למבקר הטדינה אין חלק בהכנת ותקציב, דרישה הטטילה על מבקר הטדינה בקרות על תוצאות של החלטות מסויימות של הכנסת כטוה כדרישה על בקורת על הפרלטנט. זה היה אטטרי לוא היה חלק טפערלה טקיפה הנוגעת לתקציב, אבל בלי זה נדמה לי טקסה מאד להטיל על מבקר הטדינה תפקיד כזה.

היו"ר גורני:

אני רוצה להפנות חטוטת לב הועדה למטטר תיקונים קלים - של ערליכה. וטיגבון - כפי שנתקבלו בוועדת הטשנה ביטיבתה ביוח א' טעבר, 15.8.54.

התיקונים, כפי לחצו על ידי היו"ר
וכפי שנתקבלו בוועדת המסכה - אוסרו

היו"ר י. גורי:

בראובי להציע הצעה נוספת:
(א) ועדת הכספים מציינת בהערפה היטגי העבודה הענפה והחשובה הנעשית על ידי מבקר המדינה. היטגים אלו שנתקטים בדו"חות המבקר ובשאר התעודות (תזכירים וחחות-דעת) הטוגטים על ידי מבקר המדינה למטטלה, לטריח ולועדת הכספים - אם לפי יזמתו הוא וגם לפי בקשו הגורטיו הנזכרים.

(ב) הועדה רואה בעבודת המבקר תרומה חשובה למדינה ועזרה בעלת-ערך למטטלה ולכנסת.

י. בדר:

לסדר: אני טציע להצביע את ההצעות אטבלוק - הצעות היו"ר והצעותי. אני אוטר מדוט טאני טוסיף את הצעותי על אלה של היו"ר.

אני טבקט שהועדה תסכים כי היו"ר יפנה בכתב לחברי הועדה טסיעת טפ"ם ויקבע להם תאריך טופי להגטת הצעותיהם.

היו"ר י. גורי:

עטיתי כבר זאת, פניתי לחבר הועדה רובין וביקטתיו לעיין בחוטר; הוא אטר לי שעוטד ערב יציאה לוינה, על כן אטר את כל הסתייבנותיו לחוק בנק ישראל וחוק הסלווה העטטי, כטר כן לענין זה, לסיעתו. אני רק יכול להודיע לטיעה על שיחתי עם טר רובין, אבל אני טוכרח להחיש את קצב ההדפסה על טנת שהחוטר הזה יונח בטבוע זה על שולחן הכנסת.

י. בדר:

אני טוותר על הצעתי בנוגע להגברת כוחו של סטרו מבקר המדינה. אטר להצעה בדבר תקציב הכטחון, אני טסכים לדחות את ההצבעה.

ה צ ב ע ו ת

הצעותיו של חה"כ בדר - לא נתקבלו

הצעותיו של היו"ר - נתקבלו

היטיבה נועלה בטעה 11.00.